

Ūdensstrazds
Cinclus cinclus.

Foto: Ainars Mankus / aihars.net

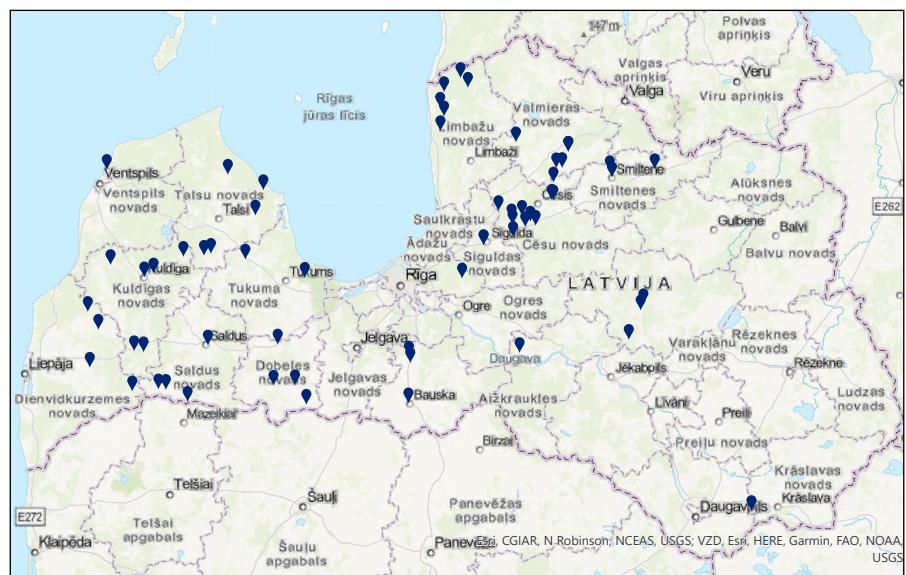
Ziemojošo ūdensstrazdu monitorings

AIGARS KALVĀNS,
raptor_cr@inbox.lv

Ūdensstrazds ir samērā parasts ziemotājs Latvijā. Pie mums pārziemo galvenokārt putni no Norvēģijas un Zviedrijas. Lai novērtētu ziemojošo ūdensstrazdu skaita pārmaiņas, 2017.–2018. gada ziemā tika sāktas uzskaites.

Uzskaites tiek veiktas upju posmos, kur ūdensstrazdi ir regulāri novēroti jau iepriekš. Kopā tiek pārbaudīts 61 upju posms 52 upēs. Pārsvarā šie upju posmi atrodas Kurzemē un Vidzemē (1. attēls), kur ir arī vislielākais ziemojošo ūdensstrazdu blīvums. Katrs pārbaudāmais upju posms ir vismaz 1 km garš, videjī 1,5 km, garākais – 4 km. Pārbaudāmo upju posmu kopgarums

1. ATTĒLS. Ziemojošo ūdensstrazdu uzskaišu vietas.

FIGURE 1. Survey sites of wintering White-throated Dippers in Latvia.

- ir 91,4 km. Uzskaišu metode ir vienkārša:
- katru vietu pārbauda trīs reizes sezonā – vienu reizi mēnesī (decembrī, janvārī, februārī) ar vismaz divu nedēļu starplaiku;
 - katrā posmā un reizē uzskaita visus novērotos ūdensstrazdus.

Kaut arī monitorings tiek veikts tikai piecas ziemas, iegūti jau pirmie rezultāti un var novērtēt īstermiņa tendences. Visvairāk ūdensstrazdu bija pirmajā monitoringa sezonā – 2017./2018. gada ziemā. 2018. gada februārī pārbaudītajos upju posmos tika novēroti 49 ūdensstrazdi. Tas ir lielākais novēroto putnu skaits vienā mēnesī visā neilgajā ūdensstrazdu monitoringa vēsturē. Visvairāk putnu tika novērots 2 km garā Noriņupītes posmā – pieci ūdensstrazdzi gan 2017. gada decembrī, gan 2018. gada janvārī. Savukārt vismazāk ūdensstrazdu novēroja 2021./2022. gada ziemā. Piemēram, 2022. gada janvārī tika novēroti tikai 12 putni.

Lai salīdzinātu savā starpā katras sezonas rezultātus, kā arī novērtētu pārmaiņu tendences, kā rādītājs tika izmantots novēroto putnu skaits uz pārbauditajiem upes kilometriem. Apkopojot datus par piecām sezonām, konstatēts, ka ziemmojošo ūdensstrazdu skaita īstermiņa tendences ir negatīvas (2. attēls). Iemesli

1. TABULA. Ūdensstrazdu uzskaitēs neaizņemtie upju posmi, uz kuriem var pieteikties.
TABLE 1. Stream sections available for volunteers participating in the White-throated Dipper census.

Novads	Upe	Posms	Garums, km
Kuldīgas	Vanka	No Ēdoles dzirnavām līdz šosejas tiltam	1,0
Kuldīgas	Koja	No ietekas Ventā līdz līkumam pie šosejas	1,4
Kuldīgas	Letīza	No Vecbātas dzirnavām līdz ipašumu robežai preti Kadīkiem	1,0
Kuldīgas	Koja	No Rudbāržu dzirnavām līdz grāvim kreisajā krastā	1,5
Saldus	Losis	No Kanavišķu diķa līdz līkumam aiz levas mājām	1,2
Saldus	Zaļa	No Zājas dzirnavām līdz gravīgai pirms Dārznieku mājām	1,2
Saldus	Suste	No Zāģēnu diķa līdz ietekai Vadakstē	1,2
Dobeles	Auce	No Dimzu ūdenskrātuves līdz ap 200 m pirms Putrām	1,8
Dobeles	Auce	No Bēnes dzirnavām līdz Iršu tiltam	1,0

šādai negatīvai tendencai pagaidām nav zināmi.

Autors izsaka vislielāko pateicību visiem, kas piedalījās ziemmojošo ūdensstrazdu uzskaitēs! Tie ir: Aigars Kalvāns, Aina Brigmane, Andris Avotiņš, Andris Klepers, Andris Soms, Anita Zakse, Dāvis Ūlands, Edgars Dzenis, Edgars Laucis, Edmunds Račinskis, Elize Spridzāne, Ēriks Tempelfelds, Gaidis Grandāns, Girts Baranovskis, Ieva Mārdega, Ieva Sarja, Ieva Vavilova, Ilze Zvēra, Imants Jakovļevs, Ingrīda Barisa, Ivo Sarja, Jānis Bētiņš, Jānis Gorobecs, Jānis Jansons, Jānis Osis, Jānis Pērle, Jurijs Siliņēvičs, Juris Kambars, Juris Vičulis, Juris Zalāns, Kaspars Liepiņš, Kārlis Sams, Līga Krastiņa, Māra Brigmane, Mārcis Tirums, Māris Jaunzemis, Māris Vītiņš, Mārtiņš Kovisārs, Mārtiņš Platacis, Mikelis Zalāns, Normunds Kukārs, Pauls

Foto: Ieva Pērkone

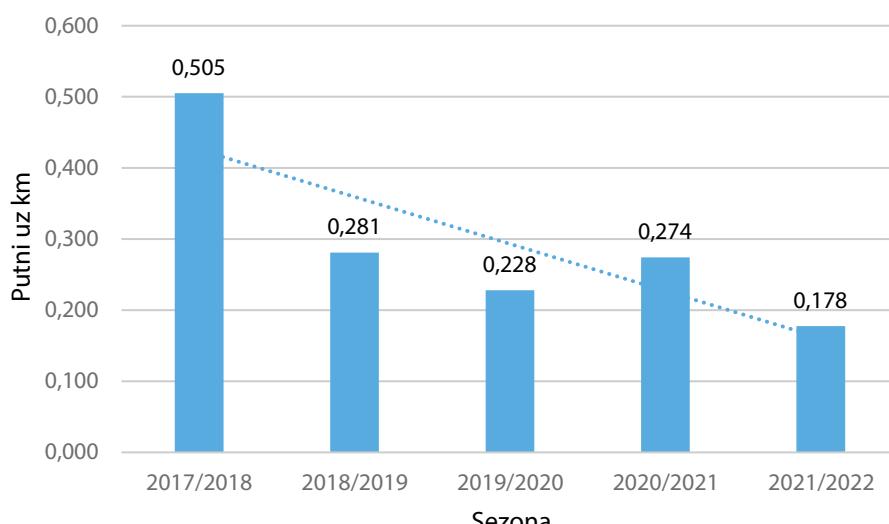
Vasks, Raimonds Sīmanis, Ritvars Rekmanis, Sandra Platniece, Sandris Rabkevičs, Sintija Martinsone, Tatjana Ignatoviča, Toms Kohs, Valts Jaunzemis, Zane Gradinārova un citi.

Autors aicina piedalīties ziemmojošo ūdensstrazdu monitoringā arī šoziem. Var pieteikties uz neaizņemtajiem upju posmiem (1. tabula). Vairāk informācijas var uzzināt, sazinoties ar monitoringa koordinatoru – raptor_cr@inbox.lv.

Summary

The wintering White-throated Dipper survey /Aigars Kalvāns/

The wintering Dipper survey in Latvia was started in the winter of 2017/2018. 61 survey sites (stream sections) were established in 52 streams, covering 91,4 km in total. Most of the survey sites are situated in western and central parts of Latvia where wintering Dippers occur in highest densities. The survey results of the first five winter seasons are presented in the article. The highest number of wintering Dippers was recorded in the very first season; in February 2018 a total of 49 wintering Dippers were counted. The lowest numbers were in the last season; in January 2022 only 12 wintering Dippers were recorded.

2. ATTĒLS. Uzskaitēs reģistrēto ziemmojošo ūdensstrazdu blīvums (putni/km).

FIGURE 2. Wintering White-throated Dipper survey results in Latvia: average density per km.